सह…जल्पन्…नल:…उदतिष्ठत् NalaCa. 7. 47 (3)

अकठोरवाच् (akaṭhora-vāc) *adj.* one whose speech is not harsh अपरुषोऽकठोरवाक् (राजा) Aparā. 577. 8 (*on* 1. 309); VīraMi. (Rājanīti.) 120. 14.

अकठोरवादिन् (akaṭhora-vādin) *adj.* one whose speech in not harsh, of gentle speech अकठोरवादी । पृथिवीपतिर्जयति RāmC. 29. 103.

अकठोरशब्द (akaṭhora-śabda) *m.* not harsh i. e. mellifluous sound तत्र पेशलं रञ्जकमकठोरशब्दविरचितम् VakroJī. 87. 3.

अकठोराक्षर (a-kaṭhorākṣara) *adj.* that which does not contain harsh letters (sounds) (गद्यम्) अकठोराक्षरं स्वल्पसमासं चूर्णकं विदु: ChandoMa. 6. 3; *n.* non-harsh syllable अकठोराक्षरादानं नातिनिर्वहणैषिण: । अशैथिल्यं च सत्कर्तुं वृत्त्यनुप्रासमीशते SaraKaṇṭhā 238. 15.

अकडमचक्र (akaḍama-cakra) *n.* a mystic (circular) diagram inscribed with four groups of alphabet beginning with अ, क, ड, म respectively, and used to find out what response a particular *mantra* may give to a particular spiritual aspirant. This response is indicated by the designations सिद्ध (accomplished), साध्य (yet to be accomplished), सुसिद्ध (well-accomplished) and अरि (adverse): अथाकडमचक्रम् TantrSā. (K) 11. 7.

अकडमादिक (akaḍamādi-ka) *n.* a symbolic diagram in which the Sanskrit alphabet is written under four groups of twelve syllables each, beginning with अ, क, ड and म respectively एतत् ते कथितं देवि ! अकडमादिकमुत्तमम् TantrSā(K) 11. 8.

अकण् (akaṇ) *m.* a technical term in grammar for the suffix *-aka* having the four senses stated in P iv. 2. 67–70, attached to the words which are members of the *arihaṇādigaṇa* to form a place-name अरीहणादेरकण् SiddhaHe. vi. 2. 83 = P. वुञ् iv. 2. 80.

अकण (a-kaṇa) *adj.* devoid of the (red) coating between the kernel and the husk af a grain एवं क्रमेण पर्पटकं वनलता अकृष्टोप्तशालिरकणोऽतुष: Yogācā. 42. 4; तण्डुलांस्तु प्रगृह्णीयाद्विधिज्ञुण्णांस्तु देशिक: । अकणानतुषानेव… PāraS. 18. 151; तण्डुलान्…भाण्डेषु धारयेत् । अकणानतुषानेव BṛBrahmaS. iii. 10. 172 [DBHS]

अकणक (akaṇa-ka) *adj.* = akaṇa [DBHS]

अकण्टक (a-kaṇṭaka) *m.* who is not a thorn पुरुषस्य…अकण्टकस्यापि चरणतललग्नस्याकृष्य क्षेपीय: क्षिप्यमाणस्य…किं प्रायश्चित्तम् HarṣaC. 297. 17.

अकण्टक (a-kaṇṭaka) *adj.* [*f.* -ā] **A** free from thorns अक्षीरिण्योऽकण्टका:…यत्रौषधय: स्यु: GobhiGS. iv. 7. 4; स संतीर्य महाबाहु: श्रीमान्शिवमकण्टकम् । प्रापद्यत महामार्गम् Rāmā. ii. 41. 28; वायुर्वेगेन महता रथस्य पुरतो ववौ । कुर्वन्निःशर्करं मार्गं विरजस्कमकण्टकम् MahāBhā. xiv. 52. 5; (ओषध्य:) अकण्टका: कण्टकिन्यो गन्धरूपसमन्विता: MahāBhā. xiii. 101. 25; कण्टक्यकण्टकानां व्यत्यासेऽम्भस्त्रिभि: करै: पश्चात् खाता BṛSaṁ. 54. 53; प्राप्य ब्रह्मवनं शीतं नीरजस्कमकण्टकम् । प्राप्नुवन्ति परां प्राज्ञा निर्वृतिं वृत्तिवर्जिता: MārkP. 38. 13; अकण्टका पुष्पमही वेशयोषिदमातृका । …मुच्यते विटचेटकै: SamaMā. 1. 45; कारयेन्मृगयारण्यं क्रीडाहेतो:…अकण्टकलतागुल्मं विषपादपवर्जितम् NītiSā. 15. 31; ब्राह्मणस्य मुखं क्षेत्रं निरूषरमकण्टकम् । वापयेत्तत्र बीजानि सा कृषि: सार्वकामिकी VedaVyāSm. 4. 50; **B** free from rivals or enemies ध्रुवं तु भरतं राम: प्राप्य राज्यमकण्टकम् । देशान्तरं नाययिता Rāmā. ii. 8. 18; लङ्कैश्वर्यं ध्रुवं श्रीमानयं प्राप्नोत्यकण्टकम् Rāmā. vi. 31. 57; मया त्रयोदश समा भुक्तं राज्यमकण्टकम् MahāBhā. v. 139. 13; वरं ददौ स्वपुत्राय राज्यं कुरु महीतले । अकण्टकं तु संपूर्णम् VāyuP. ii. 50. 47; स्वस्थो भव महाराज भुङ्क्ष्व राज्यमकण्टकम् MatsyP. 112. 17; तदा सुखमकण्टकं नृपतिरत्ति देशं रिपो: YogYā. 17. 8; पञ्च पुत्रशतान्यस्य यैरिदं भरताह्वयम् । क्षेत्रं विभागतो भुक्तं पित्रा दत्तमकण्टकम् PadmP.(Ra.) 4. 84; अकण्टक: श्रीराष्ट्रकूटवंशोऽयं समृद्धो यत्र भूभृति EI. ix. 252. 8; ततो दिग्विजयं कृत्वा कृत्वा राज्यमकण्टकम् YogVā. iii. 41. 39; नृपो विक्रमतुङ्गोऽत्र शास्तु च क्ष्मामकण्टकाम् KathāSaSāg. ix. 3. 147; तदस्मिन् निहते शत्रौ राज्यमकण्टकं भविष्यति PañcT. 323. 7; येऽस्मिमात्रोपकरणा: कुर्वते क्ष्मामकण्टकाम् TriṣaŚaPuC. iii. 2. 147; स मालवेन्दुं शरणं प्रविष्टमकण्टके स्थापयति स्म राज्ये VikrDeC. 3. 67; राज्यं कुरुत संप्राप्य राष्ट्रमेवमकण्टकम् RājTa. (Ka.) 8. 259; प्राज्यं राज्यमकण्टकं करगतं यद्वत् कुनृपस्य तत् । तद्वत् संमनुतेऽवरङ्गयवनोऽरब्वाधिपादात्मजाम् ParamāKā. 18. 128; स भूपोऽकबरो नाम कृत्वा राज्यमकण्टकम् । …वैकुण्ठभवनं ययौ BhaviP. III. iv. 22. 44; प्राज्यं राज्यमकण्टकं भुजबलेनावर्ज्य मय्यर्पितम् KaṁVa. 7. 25; **C** free from troubles क्षणेनाद्य करिष्येऽहमिदं वनमकण्टकम् । पुरस्ताद्दूषितं नित्यं त्वया भक्षयता नरान् MahāBhā. i. 141. 10; य: प्रयच्छति । मठं सायतनं कृत्वा वृत्तिपूर्वमकण्टकम् । …ते यान्ति भगवत्स्थानम् JayāS. 22. 20; भद्रं हि दुर्लभमकण्टकम् Tantrākhyā. 30. 19; अकण्टकां श्रियं देहि BṛNāraP. 11. 41; जित्वा शत्रून्…भुङ्क्ष्व राज्यं समृद्धम् असपत्नम् अकण्टकम् GītāBh.(Śaṅ.) 11. 33; प्राप्य द्रव्यमकण्टकम् ।…त्यक्त्वा प्राणान् दिवं ययौ BhaviP. III. iv. 11. 5; **D** unchallenged, unrefuted अतोऽविद्याप्यनुपपन्नेति स्थितौ ब्रह्माद्वैतमकण्टकमिति चेत्; हन्त निष्प्रयोजन: प्रयासस्तव माध्यमिकादिमतनिरासे ŚatDū. 176. 28. *n.* [DBHS] name of a Buddhakṣetra.

अकण्टकसुख (akaṇṭaka-sukha) *adj.* full of joy, free from any trouble स:…भोगानकण्टकसुखान् बुभुजे चिराय KathāSaSāg. xii. 36. 241.

अकण्टकिकुसुम्भ (akaṇṭaki-kusumbha) *m. n.* thornless safflower, thornless saffron अकण्टकिकुसुम्भस्य सदाऽप्रतिषिद्धत्वात् SmṛtiCan. v. 215. 4 (कुसुम्भशब्देन कण्टकिकुसुम्भस्य ग्रहणम्); अकण्टकिकुसुम्भस्य सर्वदाप्रतिषेधात् VīraMi.(Śrāddha.) 45. 8.

अकण्टकित (a-kaṇṭakita) *adj.* thornless (दण्डा:) सौम्यदर्शना: वर्णपरिशुद्धा: अकण्टकिताश्च ManuBh. 99. 16 (*on* 2. 47)

अकण्टकितरु (akaṇṭaki-taru) *m.* thornless tree (शंभु:) पार्वत्यै दर्शयामास निजमाक्रीडकाननम् । अकण्टकितरुच्छन्नम् SkandP. iv. 32. 109.

अकण्टकित्वविशिष्ट (akaṇṭakitva-viśiṣṭa) *adj.* characterised by thornlessness अकण्टकित्वविशिष्टस्य कुसुम्भस्य स्मृत्यन्तरे निषेधो विद्यते SmṛtiCan. v. 231. 1.

अकण्टकिद्रुम (akaṇṭaki-druma) *adj.* having thornless trees अकण्टकिद्रुमं…मृगवनं विहारार्थं राज्ञ: कारयेत् ArthŚā. i. 116. 4 (2. 2)

अकण्टकिन् (a-kaṇṭakin) *adj.* [*f.* -ī] **A** thornless (भूमि:) अकण्टकिनी…प्रत्यासारवतीति पदातीनामतिशय: ArthŚā. iii. 122. 5 (10. 4); **B** one who has no enemy यो…ताभ्यां समाचरेत् पूजां स सदा स्यादकण्टकी SkandP. vi. 88. 65.

अकण्ठ (a-kaṇṭha) *adj.* having no (sweet) voice नायत्नो ज्ञातिरकण्ठो गायनोऽकृताङ्गो नर्तक:…इत्यकिंचित्करो वर्ग: AvantiKa. 73. 12.

अकण्ठताल्वोष्ठ (a-kaṇṭhatālvoṣṭha) *adj.* [PW. without the use of throat, palate and lips]

अकण्ठेकलङ्क (a-kaṇṭhekalaṅka) *m.* other than the one who has a stain on his neck अकण्ठेकलङ्कादनङ्गेभुजङ्गात्…अहं देवमन्यं न मन्ये न मन्ये ŚivBhuSt. 23. 35.

अकण्ठ्य (a-kaṇṭhya) *adj.* **A** non-guttural समानाक्षरमन्त:स्थां स्वामकण्ठ्यं स्वरोदयम् ṚkPrāti. 2. 8; अकण्ठ्यो भावी VājaPrāti. 1. 46; **B** harmful to the throat, not good for the throat आमं कपित्थमकण्ठ्यानाम् CaraS. i. 25. 40; AṣṭāSaṁ. i. 80. 15 (1. 13); अकण्ठ्यं कफपित्तनुत् AṣṭāHṛ. i. 6. 126.

अकण्ठ्यतालव्य (a-kaṇṭhyatālavya) *adj.* neither guttural nor palatal अकण्ठ्यतालव्यं…(ज्योति: परं यदमृतं हृदि चाकशीति) HarVi. 47. 77.

अकण्ठ्या (akaṇṭhyā) *f.* a particular herb called Potakī पोतकी अकण्ठ्या पिच्छिला निद्राशुक्रदा रक्तपित्तजित् BhāvPra.(Bhā.) vi. 10. 9.

अकण्ड (a-kaṇḍa) *adj.* not proud, sober स तानकण्डान् दधिखण्डनादिकस्वधर्मसक्तान् गतहेडमानमत् DhātuKā. 1. 37.

अकण्डित (a-kaṇḍita) *adj.* unthreshed i. e. having husk अकण्डितमेव च स्थालीविलयं भवति YaśasCam. ii. 368. 13.

अकण्डूयक (a-kaṇḍūyaka) *adj.* who has a vow not to scratch his body even though troubled by itching sensation तथा न कण्डूयत इत्यकण्डूयक: SthānT. 299A. 9; अकण्डूयकानिष्ठीवकौ व्यक्तौ AupaSūT. 76. 2.

अकण्डूर (a-kaṇḍūra) *adj.* not causing itching रुव्यकन्दस्तीव्रकन्द: शूरकन्द: सितोऽपर: । स च वन्योऽप्यतोऽन्य: स्यादकण्डूरोऽपि पूर्ववत् KalpaK. 147. 133.

अकतत्व (akata-tva) *n.* the state of not being a clearing nut-plant अकतत्वम् CāndraVyā. iv. 1. 138.

अकतता (akata-tā) *f.* the state of not being a clearing nut-plant अकतता CāndraVyā. iv. 1. 138.

अकतिगाथा (akati-gāthā) *f.* having numberless verses or an infinitely numerous verse [DBHS]

अकतिपयदिन (akatipaya-dina) *m. n.* not a few days त्वय्यासन्ने परिणतफलश्यामजम्बूवनान्ता: संपत्स्यन्तेऽकतिपयदिनस्थायिहंसा दशार्णा: [v. l. कतिपयदिनस्थायिहंसा दशार्णा:] MeghDū. 23.

अकत्थत् (a-katthat) *adj.* who does not boast अकत्थन् कुरु पौरुषम् MahāBhā. v. 560; एवं कत्थसि कौन्तेय अकत्थन् पुरुषो भव MahāBhā. v. App. i. 11. 3.

अकत्थन (a-katthana) *adj.* **1** not boastful अकत्थनो मानयिता स्थूललक्ष्य: प्रियंवद:…विदितस्तेऽर्जुनो वीर: MahāBhā. iii. App. i. 6. 21; युद्धेष्व-